

ODLUKA O PRIHVATLJIVOSTI

Datum usvajanja: 19. jun 2019. godine

Slučaj br. 2016-09

Milorad Trifunović

protiv

EULEX-a

Komisija za razmatranje ljudskih prava je na zasedanju 19. juna 2019. godine u sledećem sastavu:

G. Guénaél METTRAUX, predsedavajući član
Gđa. Anna BEDNAREK, član

Uz asistenciju:

G. Ronald Hooghiemstra, pravni službenik

Uzevši u razmatranje gore pomenutu žalbu, predstavljenu u skladu sa Zajedničkom Akcijom Saveta 2008/124/CFSP koja datira od 04. februara 2008. godine, EULEX-ovim Konceptom odgovornosti koji datira od 29. oktobra 2009. god. o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava i Pravilnika o radu Komisije prema poslednjim izmenama od 15. januara 2019. godine,

Nakon razmatranja, odlučuje sledeće:

I. POSTUPAK PRED KOMISIJOM

1. Žalba u ovom slučaju je registrovana 30. juna 2016. godine.
2. Pismom dana 01. jula 2016. godine, komisija je obavestila Misiju da je ovaj slučaj registrovan.
3. Dana 28. juna 2017. godine, komisija je zatražila od ovog i ostalih žalilaca da dostave dodatne informacije u vezi njihovih žalbi. Podnosioci žalbe su prvobitno odgovorili preko svog predstavnika da nemaju dodatne informacije u vezi sa tim žalbama.

4. Dana 20. septembra i 17. oktobra 2017. godine, komisija je poslala još dva zahteva za dodatne informacije prethodno spomenutom predstavniku.
5. Dana 20. oktobra 2017. godine, komisija je primila odgovor od spomenutog predstavnika žalilaca koji je dostavio dodatne informacije u vezi dva slučaja, uključujući i ovaj slučaj.
6. Dana 08. decembra 2017. godine, komisija je prosledila Izjavu sa činjenicama i pitanjima Šefici Misije (čitaj: ŠM), EULEX-a na Kosovu, pozivajući je da podnese svoje odgovore i zapažanja pisanim putem o pritužbama ne kasnije od 26. januara 2018. godine.
7. Pismom 19. januara 2019. godine, od Misije je još jednom zatraženo da dostavi odgovore na pitanja koja su upućena do 16. februara 2019. godine.
8. Zapažanja ŠM su primljena 12. marta 2019. godine nakon čega su ista prosleđena žalioocu radi dobijanja naknadnih zapažanja.
9. Dana 15. marta 2019. godine, pismo od ŠM je prosleđeno žalioocu informisanja radi, a u isto vreme žalioocu je dat rok do 15. aprila 2019. godine da podnese bilo koje dodatne komentare kao odgovor na to pismo.
10. Žalilac nije iskoristio datu mogućnost da podnese dodatne komentare.

II. SASTAV KOMISIJE

11. Nakon ostavke jednog od stalnih članova, Komisija će zasedati povodom ovog pitanja sa samo dva člana u skladu sa pravilima 11. i 14. Pravilnika o radu Komisije.

III. ČINJENICE

12. Dana 22. juna 1998. godine, Miroslav Trifunović, brat podnosioca žalbe, Milorad Trifunović, autobusom je krenuo na posao u rudniku Belačevac, Opština Fushë Kosovë/Kosovo Polje. Njega i osam drugih radnika su presreli članovi oslobodilačke vojske Kosova (OVK) u selu Graboc i Poshtëm/Donji Grabovac, opština Kosovo Polje. Miroslavu Trifunoviću i ostalim radnicima je naređeno da izađu iz autobusa i odvedeni u nepoznatom pravcu. O njemu se ništa ne zna još od tog trenutka pa sve do dana podnošenja ove žalbe 30. juna 2016. godine.
13. Podnosilac žalbe i njegova porodica obavestili su Međunarodni Komitet Crvenog Krsta (MKCK), Međunarodnu Civilnu Misiju (MCM), „Kancelariju SAD-a“ (ovo se tumači kao veza za diplomatsko predstavništvo SAD-a u Prištini), Centar za Kulturu u Prištini i Ministarstvo Unutrašnjih Poslova Republike Srbije i MKCK u Srbiji, o nestanku Miroslava Trifunovića.

IV. ŽALBA I STAV ŽALIOCA

14. Žalioci se pozivaju na konkretno dva osnovna prava koja se odražavaju u sledećim odredbama: član 2. Evropske Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Konvencija) pod njenim proceduralnim načelom, koja garantuje osnovno pravo pojedinca na život i predviđa obavezu da se ispituju slučajevi smrti pod sumnjivim okolnostima; član 3. Konvencije, koji garantuje pravo pojedinca da ne bude podvrgnut

mučenju ili nečovečnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju. Pored ovih odredbi, Komisija je odlučila *proprio motu* da takođe prosledi i ispita slučaj shodno člana 8. i 13. Konvencije. Ista osnovna ljudska prava su garantovana određenim brojem drugih međunarodnih sporazuma, uključujući i Međunarodnu povelju o civilnim i političkim pravima. Ova prava čine deo ključnog seta osnovnih ljudskih prava koja su garantovana svima kao stvar uobičajenog međunarodnog prava.

15. Imajući u vidu blisku porodičnu povezanost između primarne žrtve – Miroslava Trifunovića - i podnosioca žalbe – Milorada Trifunovića - Komisija konstatuje da se žalilac može smatrati kao sekundarna žrtva navodnih povreda prava i da je, kao takav, potencijalna žrtva shodno pravila 25(1) Pravidnika o radu komisije.

V. PODNESCI OD STRANE STRANAKA POVODOM PRIHVATLJIVOSTI

Žalilac

16. Kao što je gore prikazano, žalilac tvrdi da je, tokom sprovođenja svog izvršnog mandata, EULEX na Kosovu trebalo da ispita nestanak njegovog brata ali to nisu učinili stoga su prekršili osnovna prava kako njegova tako i njegovog brata.

Šefica Misije („ŠM“)

17. ŠM napominje praksu rada Komisije za razmatranje ljudskih prava u sličnim slučajevima i na osnovu toga ne osporava prihvatljivost ove žalbe shodno člana 2. i 3. Konvencije.
18. U svojim podnescima, ŠM je navela da kao deo prenosa predmeta i spisa predmeta sa UNMIK-a na EULEX Kosovo u periodu od decembra 2008. do marta 2009. godine, određeni broj dokumenata UNMIK Policije koji se odnose na nestanak devet muškaraca 22. juna 1998. godine, prenesen je Misiji; ovo uključuje i slučaj Miroslava Trifunovića. Ovi nestanci su registrovani od strane UNMIK-a pod tri broja predmeta. Neki od ovih predmeta su dospeli do EULEX-ovog Instituta za sudsku medicinu (ISM) dok su ostali predati Jedinici Misije EULEX Kosovo za istragu ratnih zločina (JIRZ). Što se tiče ovog drugog, predmet je predat EULEX-u kao zatvorena „istraga ratnih zločina“, a njegov sadržaj su na početku 2009. godine pregledali JIRZ i tužilac iz Misije EULEX na Kosovu u STRK.
19. Informacije sadržane u spisu ukazuju na to da je nestanak g. Trifunovića bio prijavljen srpskim vlastima, Međunarodnom komitetu Crvenog krsta i UNMIK-u. Spis sadrži i izjavu koju je otac g. Trifunovića dao srpskim vlastima 13. juna 2002. godine.
20. ŠM je navela da iako Misija nije u mogućnosti da utvrdi da li su rođaci g. Trifunovića kontaktirali JIRZ ili tužioce EULEX-a na Kosovu, ipak su bili u kontaktu sa kadrom Instituta za sudsku medicinu „već nekoliko godina“.
21. ŠM je takođe dala detaljan opis načina na koji je Misija razmatrala i evidentirala takve slučajeve. ŠM, u tom kontekstu, ukazuje da je od otprilike 5000 slučajeva nestalih osoba koje je EULEX primio od UNMIK-a, oko 2000 je UNMIK označio kao „aktivni“, dok je 3000 označeno kao „zatvoreni“ - druga kategorija se odnosi na slučajevi za koje su pronađeni posmrtni ostaci u vreme primopredaje. ŠM dalje opisuje proces razmatranja i kategorizacije dosijea dobijenih od UN-a, za koje se čini da nisu pravilno organizovani ili podneseni. ŠM navodi da je ovaj proces ometen određenim brojem praktičnih faktora, uključujući: nedostatak sistema za upravljanje predmetima; visok nivo smenjivanja

kadra; kao i rekonfiguracija u JIRZ-u tokom 2014. godine što je rezultiralo brisanjem njihovih informacija i istraživačkih kapaciteta.

22. ŠM napominje da dosije u policijskoj Jedinici za nestala lica (JNL) koji se odnosi na g. Trifunovića i na ostale „izgleda da je prenet jedino kadru EULEX-a na Kosovu u Institutu za sudsku medicinu“ a nema nikakvih naznaka da je JIRZ EULEX-a na Kosovu primila isti dosije. ŠM navodi da nije poznat razlog zašto je dosije predat Institutu za sudsku medicinu.
23. Nasuprot tome, deo dosijea koji se odnosi na taj slučaj a koji je držala UNMIK-ova Centralna jedinica za kriminalističke istrage (CJKI) je primila JIRZ EULEX-a na Kosovu kao deo procesa primopredaje predmetnih spisa od UNMIK-a i prosleđeno je tužiocu iz EULEX-a na Kosovu u STRK-u radi procene dana 14. januara 2009. godine. Broj STRK-a je kasnije dodeljen tom predmetnom spisu.
24. Na osnovu toga, ŠM daje sledeći komentar:

„[iako] se može reći da je Misija EULEX Kosovo nakon prijema spisa od UNMIK-a 2008-2009. godine imala saznanja o nestanku g. Trifunovića, njeni policijski i tužilački organi su dobili saznanja jedino o informacijama sadržanim u spisu CJKI/JRZ i nisu imali saznanja da su postojale dodatne informacije u jednom drugom spisu, koji je predat osoblju Misije EULEX Kosovo u Institutu za sudsku medicinu.“
25. U januaru 2009. godine, JIRZ Misije EULEX Kosovo prosledila je spis predmeta CJKI UNMIK-a koji se odnosi na dotičnu žalbu tužiocu iz EULEX-a na Kosovu u STRK na pregled i ocenu. Imena dveju osoba pomenuta su kao osumnjičeni u izveštaju o analizi predmeta iz 2007. godine, koji je sadržan u spisu. U istom izveštaju navodi se da „nema dokaza koji bi podržali navode protiv ovih dveju osoba“. Dosije predmeta je sadržao, kako ŠM opisuje, „vrlo ograničen broj dokumenata i vrlo malo informacija o Miroslavu Trifunoviću“.
26. Dana 20. jula 2009. godine, tužilac iz Misije EULEX Kosovo u STRK izdao je rešenje o odbacivanju izveštaja UNMIK Policije na osnovu člana 208/1 Privremenog zakona o krivičnom postupku Kosova. Obrazloženje je bilo da spisi predmeta nisu sadržali elemente koji bi mogli dovesti do identifikacije mogućeg osumnjičenog, kao i da je malo verovatno da bi dalja policijska istraga pružila dovoljno informacija. U rešenju se navodi pet oštećenih strana; međutim, g. Trifunović se ne spominje. Iz ovoga ŠM navodi da tužioci iz EULEX-a verovatno nisu bili upoznati sa postojanjem drugih informacija dostupnih Misiji a koje se odnose na g. Trifunovića. ŠM kaže, „[Trenutno], EULEX Kosovo nije u mogućnosti da objasni zašto se ovo Rešenje ne odnosi na svih osam lica pomenutih u spisima UNMIK-a.“
27. U 2011. i 2012. godini, osoblje Misije EULEX Kosovo u Odeljenju za sudsku medicinu sproveo je iskopavanje na lokaciji za koju se verovalo da su tu pokopana tela devet nestalih radnika rudnika Belačevac. Iskopavanja nisu dovela ni do kakvih relevantnih nalaza.
28. ŠM takođe primećuje da zapisi koje je dostavio UNMIK ne otkrivaju da je UNMIK preduzeo bilo kakve značajne istražne korake pre predaje spisa predmeta EULEX-u na Kosovu.
29. Misija EULEX Kosovo predala je spise predmeta STRK kosovskim institucijama 5. novembra 2018. godine. U prapratnom pismu spisa predmeta navodi se da je predmet ukinut u julu 2009. godine; međutim, nadležni kosovski organi su pozvani da sami izvrše

pregled sadržaja predmeta i da stupe u kontakt sa JIRZ kako bi proverili da li ta jedinica još uvek poseduje bilo koji dodatni materijal u vezi sa predmetom.

30. ŠM je navela da Misija nije bila upoznata sa bilo kojoj tekućom istragom od strane kosovskih organa vlasti a u vezi nestanka Miroslava Trifunovića.
31. Što se tiče pravne karakterizacije predmeta, ŠM kaže sledeće. Čini se da je u to vreme smatrano da da bi se slučaj uzeo u obzir kao slučaj „ratnog zločina“, zločin je trebalo da se desi između perioda od februara 1998. i 21. juna 1999. godine kada se smatralo da je postojao oružani sukob na Kosovu. Shodno „zakonu o STRK-u“ i „zakonu o pravnoj nadležnosti“, u periodu 2008-2014, tužioci EULEX-a na Kosovu imali su isključivu nadležnost da krivično gone slučajeve raznih zločina i druge kategorije teških krivičnih dela. U tom pogledu ŠM navodi da:

„Iz pregleda podataka Misije EULEX Kosovo proizilazi da kad god su tužioci Misije EULEX Kosovo naišli na spise predmeta koji su se odnosili na navodna krivična dela (uključujući ubistva i kidnapovanja) koja su se desila nakon 21. juna 1999. godine, oni su sebe smatrali neovlašćenim i prosledili su predmete nadležnim okružnim tužilaštvima. EULEX Kosovo razume da je, prema mišljenju Komisije za razmatranje ljudskih prava, jedan broj ovih predmeta mogao biti istražen od strane STRK-a kao 'ratni zločini' ili 'zločini protiv čovečnosti', pod uslovom da se smatralo da su postojali elementi ovih krivičnih dela. Međutim, Misija mora zaključiti da su, uzevši u obzir ograničene raspoložive resurse i veliki broj zaostalih nerešenih predmeta ratnih zločina, nadležni organi tužilaštva Misije EULEX Kosovo u to vreme smatrali da je prosleđivanje tih predmeta okružnim tužilaštvima bio najbolji pravac postupanja.“

32. ŠM dodaje da, imajući na umu ograničene resurse koji su bili na raspolaganju Misiji, JIRZ je „stavila kao prioritet pregled takozvanih spisa ratnih zločina, nad spisima nestalih lica.“ ŠM dalje navodi da je EULEX na Kosovu istražio i krivično gonio slučajeve prisilnih nestanaka „unutar okvira rada predmeta ratnih zločina.“
33. ŠM takođe navodi da su napori da se sastave sve informacije dostupne u različitim jedinicama EULEX-a na Kosovu u ZyLAB počeli tek 2017. godine i nisu mogli biti završeni pre predaje kosovskim institucijama (u junu 2018. godine).
34. Podnesci ŠM povodom osnovanosti ovog slučaja biće navedeni u kasnijoj fazi postupka.

VI. PROCENA KOMISIJE

Mandat Komisije (Pravilo 25., paragraf 1, Pravilnika o radu) i nadležnost ratione materiae

35. Kao što je gore navedeno, ŠM ne osporava prihvatljivost ovog slučaja.
36. Razmotrivši relevantne zahteve prihvatljivosti, Komisija je zadovoljna da je slučaj zaista prihvatljiv.
37. Kao stvar materijalnog prava, Komisija je ovlašćena da primenjuje instrumente za ljudska prava koji su 29. oktobra 2009. godine definisani EULEX-ovim Konceptom Odgovornosti o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava. Od posebne važnosti za rad Komisije jesu Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i Međunarodna povelja o građanskim i političkim pravima koje određuju minimalne standarde za zaštitu ljudskih prava koje javne vlasti moraju da garantuju u svim demokratskim pravnim sistemima.

38. Pre razmatranja osnovanosti žalbe Komisija mora da odluči da li da prihvati žalbu, uzevši u obzir kriterijume prihvatljivosti kao što su formulisani u pravilu 29. Pravidnika o radu Komisije.
39. Shodno pravilu 25. paragraf 1. iz Pravidnika o radu, Komisija može da ispita žalbe koje se odnose na kršenja ljudskih prava od strane EULEX-a na Kosovu tokom sprovođenja svog izvršnog mandata u sektoru pravosuđa, policije i carine.
40. Komisija je već konstatovala da su postupci EULEX-ovih tužilaca i policije deo izvršnog mandata EULEX-a na Kosovu a samim tim spadaju unutar sfere mandata Komisije (vidi, npr., *K do T protiv EULEX-a*, 2013-05 do 2013-14, 21. april 2015. god., par. 43; *Krlić protiv EULEX-a*, br. 2012-21, od 26. avgusta 2014. god., § 23; *Y protiv EULEX-a*, br. 2011-28, od 15. novembra 2012. god., § 35). Ovo je slučaj pozitivnih postupaka ili krivih propusta.
41. Takođe treba naglasiti u ovu svrhu da su prava koja su izneta u ovoj žalbi među najvažnijim od svih osnovnih prava. Ona dopiru do same sredine interesa navodnih žrtava i moraju biti garantovana u svim okolnostima. Praksa „prisilnog nestanka“ predstavlja ozbiljno kršenje ovih prava. Ovo se, između ostalog, ogleda u činjenici da je praksa „prisilnog nestanka“ sada uzeta u obzir i okarakterisana kao zločin protiv čovečnosti, konkretno, u Statutu Međunarodnog Suda za Zločine (Statut Rima, član 7(1)(i)) i u Zakonu Specijalizovanih Veća i Specijalizovanog Tužilaštva Kosova (Zakon br. 05/L-053) (član 13(1)(i)).
42. Komisija je uverena da događaji koji su se ispitivali spadaju *ratione materiae* unutar skupa odgovornosti Misije, konkretno ali ne samo kroz mandat njihovih tužilaca i Instituta za sudsku medicinu. U tom pogledu Komisija konstatuje da je predmetni spis u stvari bio predmet pregleda od strane EULEX-a na Kosovu.
43. Implikacije izmena u mandatu Misije nakon zaključenja izvršnog mandata Misije u junu 2018. godine i njihove posledice u svrhu ovog slučaja će biti rešene, kada je to neophodno, u njihovoj odluci o osnovanosti. Stranke su pozvane da iznesu to pitanje ukoliko žele da podnesu dalje podneske u vezi osnovanosti ovog pitanja.

Nadležnost u pogledu ratione temporis

44. Nadležnost komisije u pogledu *ratione temporis* nije osporena od strane ŠM i komisija je zadovoljna da je ovaj uslov ispunjen i da se žalilac pridržavao vremenskog ograničenja od 6-meseci unutar kojih je trebao da podnese žalbu.
45. Komisija konstatuje da, *ratione temporis*, jeste nadležna da uzme u razmatranje postupke Misije do 14. juna 2018. godine. Nakon tog datuma, misija nije imala nikakvih izvršnih odgovornosti nad tim slučajem. Ipak, aktivnosti sprovedene nakon tog datuma mogu biti relevantne u proceni stepena do kog je misija ispunila svoje obaveze prema ljudskim pravima. Prema tome, Komisija poziva Misiju da u svojim podnescima navede bilo koje napore preduzete od strane Misije u osiguranju da je ovaj slučaj istražen (ukoliko ih je i bilo), uključujući i nakon navedenog datuma ili bilo koji drugi korak preduzet a koji Misija smatra relevantnim za ispunjavanje svojih obaveza prema ljudskim pravima.

Nadležnost u pogledu ratione personae

46. ŠM ne osporava nadležnosti komisije u pogledu *ratione personae* i komisija je zaista zadovoljna da je kompetentna i u tom pogledu.

IZ TIH RAZLOGA, KOMISIJA JEDNOGLASNO

PROGLAŠAVA PRIHVATLJIVOM bez prejudiciranja osnovanosti pitanja, pritužbe u pogledu navodnih kršenja članova 2, 3, 8 i 13 Evropske Konvencije za Ljudska Prava;

TRAŽI OD STRANAKA da odgovore na sledeća pitanja:

I. ZA ŠEFICU MISIJE:

- i. Da li su predmetni spisi koji se odnose na ovaj slučaj u posedu Instituta za sudsku medicinu ikada podeljeni sa EULEX-ovim tužiocima? Ukoliko nisu, koji je razlog?
- ii. Koje korake (ako ih je i bilo) je preduzela Misija kako bi osigurala koordinaciju između različitih organa za centralizaciju i razmenu informacija koje se odnose na tekuću istragu teških krivičnih dela, uključujući slučajeve „prisilnih nestanaka“?
- iii. Da li je Misija nadležna da nadgleda ovaj slučaj bez da lokalni organi vlasti pokrenu istragu o tome? Ukoliko nije, šta je u moći misije da uradi ukoliko, prema njihovom mišljenju, lokalne vlasti ne ispune svoje – proceduralne – obaveze prema članu 2. ili 3. Konvencije?
- iv. Molimo vas da takođe dostavite kopiju pisma od 05. novembra 2018. godine, koje prati prenos slučaja kosovskim vlastima.
- v. U svojim podnescima, Misija je naznačila da je „bilo malo verovatno da će daljnja istraga od strane policije pružiti dovoljno informacija“ (vidi gore, stav 26). Koji su faktori ili razmatranja doveli do tog zaključka? Ko je to napravio i kada?
- vi. U svojim podnescima (sažeti u paragrafu 21 gore), Misija ukazuje da je kao rezultat rekonfiguracije JIRZ 2014. godine, obaveštajni i istraživački kapacitet Misije izbrisan. Ko je doneo tu odluku? Na osnovu kojih faktora i razmatranja?

II. ZA ŽALIOCA:

- i. Kakav ste kontakt imali sa Misijom EULEX-a u periodu 2008-2014 u vezi sa ovim slučajem? Konkretno, kakva je bila priroda i obim vaših kontakata sa EULEX-ovim Institutom za sudsku medicinu?
- ii. Da li ste obavešteni da je EULEX na Kosovu 2009. godine odlučio da okonča slučaj koji se odnosi na nestanak devet rudara uključujući i vašeg rođaka/brata?

- iii. Molimo vas opišite uticaj ili posledice – finansijske, lične i emotivne – koje je nestanak vašeg rođaka/brata imao na vas.

U ime Komisije,

Guénaël Mettraux
Predsedavajući član

Anna Bednarek
Član